

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - В А Р Н А
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ (ОБЩА ЧАСТ)“

ЗА СПЕЦ: „Финанси“; ОКС „бакалавър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4

СЕМЕСТЪР: 7

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 15 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ в т.ч.:	15
• ЛЕКЦИИ	9
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	6
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	225

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Людмил Найденов)
2.
(доц. д-р Светлана Герчева)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината: Обучението по дисциплината „Публични финанси (Обща част)“ преследва две основни цели. На първо място, да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от дейността на публичния сектор в пазарната икономика. На второ място, да осигури информация относно динамиката и въздействието на публичните приходи и разходи (централни и местни) и да формира умения за управление на тяхната структура и насоченост.

Предварителни изисквания: Учебната дисциплина “Публични финанси (Обща част)” има за предмет на анализ финансовите аспекти на дейността на държавата и институциите от общественения сектор и изисква наличието на знания, формирани от дисциплините „Микроикономика“, „Макроикономика“ и „Въведение във финансите“.

Изграждане на знание и разбиране: Курсът предоставя актуална информация и способства за разбирането на икономическата роля на държавата в пазарното стопанство. Изясняват се особеностите на производството и доставката на национални и местни публични блага. Едновременно с това се дискутират теоретичните и практически проблеми на бюджетните системи и бюджетните решения, анализира се теорията и българската практика относно държавните разходи и данъчното облагане. В обхвата на дисциплината попадат и въпросите, касаещи дълговото финансиране на публични проекти и съвременните форми на организация и мениджмънт на публичния сектор. Специално внимание се отделя на проблемите на фискалната децентрализация и местните финанси.

Приложение на знанията и уменията: Курсът представя актуална законодателна информация в областта на публичните финанси и способства за формиране на умения за работа с бюджетна документация и за изграждане и управление на бюджети в държавния и общинския сектор. Придобитите знания и умения намират приложение в практиката на институциите от публичния сектор на централно и местно ниво.

Способност за разширяване на знанията и формиране на нови умения: Обучението по дисциплината осигурява теоретичния фундамент, методологичния инструментариум и законодателната база, необходими при изучаване на дисциплините “Осигурителни системи и фондове”, „Данъчно облагане” и „Приложни изследвания във финансите”.

Ключови компетентности: Обучението по дисциплината способства за изграждане и прилагане на цифрова компетентност, гражданска компетентност и предприемаческа компетентност.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
1.	Публичен сектор и публични финанси
1.1	Понятие за публични финанси. Публични финанси или икономика на публичния сектор
1.2	Икономическа необходимост от държава и публичен сектор
1.3	Структура, роля и характеристики на публичния сектор
1.4.	Ефективност на използване на ресурсите в публичния сектор

2.	Пазарни дефекти – въведение в проблема
2.1	Понятие за пазарен провал (дефект) и типология на пазарните провали. Непазарни дефекти
2.2	Несъвършената конкуренция като пазарен провал
2.3	Външните ефекти като пазарен провал
2.4	Варианти за решение на проблема с външните ефекти
2.5	Асиметричната информация като пазарен провал
3.	Публични блага
3.1	Публичните блага като пазарен провал. Чисти публични блага
3.2	Подход на Пигу
3.3	Ефективно осигуряване на публични блага
3.4	Понятие за смесени и клубни блага
3.5	Оптимално предлагане на клубни блага: модел Бюкенън
4.	Публичен избор
4.1	Понятие и механизъм на публичния избор
4.2	Парадокс на Кондорсе и теорема за невъзможността на К. Ароу
4.3	Роля на медианния избирател и на групите със специални интереси
4.4	Политически бизнес цикъл
5.	Държавни разходи
5.1	Дефиниране, роля и класификация на публичните разходи
5.2	Теории за растежа на публичните разходи
5.3	Методи за анализ и оценка на публични проекти
5.4	Държавни разходни програми – теоретични основания и национална практика
6.	Приходна система на публичния сектор
6.1	Дефиниране, роля и класификация на публичните приходи
6.2	Източници и методи за акумулиране на държавни приходи
6.3	Форми на държавни приходи – обща характеристика
6.4	Приходна система на България
7.	Държавни заеми и държавен дълг
7.1	Държавни заеми – видове, начини за сключване и начини за погасяване
7.2	Дефиниция за национален, държавен, брутен и нетен дълг
7.3	Индикатори за дългова тежест. Количествени методи за оценка на равнището на задлъжнялост
8.	Въведение в теорията на публичния дългов мениджмънт
8.1	Понятие и цели на дълговия мениджмънт
8.2	Рискове свързани с управлението на дълга
8.3	Активна и пасивна стратегия на дълговия мениджмънт
8.4	Управление на задлъжнялостта в условията на дългова криза
9.	Бюджет и бюджетна система
9.1	Понятие и характеристики на бюджета
9.2	Принципи за изграждане на бюджета
9.3	Фискални правила – аргументи и практика в ЕС
9.4	Бюджетна система (структура). Характеристика на отделните звена от бюджетната структура
10.	Бюджетно планиране и технология на бюджетния процес
10.1	Теоретични основи и методи на бюджетно планиране
10.2	Програмно-целево бюджетно планиране - етапи и предимства.
10.3	Роля на бюрократа
10.4	Бюджетен процес – понятие, цели, етапи
11.	Местни финанси и местни публични блага

11.1	Вертикална структура на публичния сектор. Финанси на централната власт и местни финанси
11.2	Характеристики на местните публични блага
11.3	Оптимално предлагане на местни публични блага
11.4	Разходи и приходи на местните власти
12.	Фискална децентрализация
12.1	Понятие и необходимост от децентрализация. Фискална еквивалентност
12.2	Икономически и политически ползи от фискалната децентрализация
12.3	Рискове на фискалната децентрализация
12.4	Измерване степента на децентрализация на публичния сектор

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ¹

При подготовката и провеждането на обучението по дисциплината се използват следните учебни ресурси: лекции в електронен формат, качени на платформата за дистанционно обучение, мултимедийни презентации (разработени на PowerPoint) и модул URL (за предоставяне на линк към ресурсите на някои по-важни сайтове).

Прилаганите учебни дейности са: разписание (за насрочване на срещи със студентите), база от данни (за достъп на студентите до информация) и чат (за провеждане на писмени разговори със студентите в реално време).

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ²	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Електронен тест	1	30
1.2.	Задание	1	45
1.3.	Есе	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		3	105
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	120
Общо за сесийното оценяване:		1	120
Общо за всички форми на контрол:		4	225

¹ Методите за подготовка и провеждане на обучение се представят в съответствие с утвърдената Инструкция за разработване на учебна програма за дисциплина в дистанционна форма на обучение на Икономически университет – Варна.

² При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Публични финанси (обща част)“, качени в платформата за електронно и дистанционно обучение на ИУ – Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л. (2020). Политиката на данъчна автономност – инструмент за повишаване ефективността и качеството на предлаганите публични блага. Икономическа наука, образование и реална икономика: развитие и взаимодействия в дигиталната епоха: Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция в чест на 100-год. от основаването на ИУ - Варна: Т. 3, Варна: Наука и икономика, 3, 2020, 456 - 463.
2. Найденов, Л. (2022). Качествени характеристики на регионалната данъчна свобода. Годишник на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов, Свищов: Д. А. Ценов, 125 [CXXV], 39-64;
3. Найденов, Л. (2023). Фискални правила, бюджетни разходи и Covid-19. Инвестиции в бъдещето - 2023: Четиринадесета научно-приложна конференция с международно участие, 6 октомври 2023: Сборник доклади, Варна: НТС – Варна;
4. Герчева, С. (2021). Финансовата подкрепа на публичния сектор за енергийния преход в България. Годишна университетска научна конференция 2021, Национален военен университет "Васил Левски", том 8, В. Търново: Изд. комплекс НВУ В. Левски, 139-147.
5. Gruber, J. (2022). Public Finance and Public Policy. Worth Publishers;
6. Hyman, D. (2020). Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy. Cengage Learning;
7. Jones S., Rhoades-Catanach, S. et al. (2023). Principles of Taxation for Business and Investment Planning. McGraw-Hill;
8. Khan, A. (2024). Fundamentals of Public Budgeting and Finance. Palgrave Macmillan.

Април 2024 г.